

Bioteknologirådet

**Årsrapport for
Bioteknologirådet
2016**

Innhold

Innhold	3
Del I. Direktørens beretning	4
Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	6
Formål og mandat	6
Bioteknologirådet.....	6
Observatører	8
Sekretariatet	8
Del III. Årets aktiviteter og resultater	9
Hovedmål for Bioteknologirådet 2016	9
Hovedmål 1: Bioteknologirådet skal være et rådgivende og frittstående organ for forvaltningen som særlig skal vurdere og drøfte prinsipielle eller generelle spørsmål knyttet til bioteknologi og genteknologi, herunder samfunnsmessige og etiske spørsmål. 9	
Hovedmål 2: Bioteknologirådet skal legge stor vekt på informasjons- og debattskapende aktiviteter ved å bidra til informasjon til publikum og bidra til kommunikasjon mellom offentlige myndigheter, fagfolk og interesseorganisasjoner	9
Hovedmål 3: Bioteknologirådet skal på begjæring eller av eget tiltak gi uttalelser i saker etter bioteknologiloven og genteknologiloven, herunder forslag til endringer i lov, forskrifter mv. som har betydning for bioteknologi	14
Hovedmål 4: Bioteknologirådet skal gi uttalelser til norske myndigheter som angår Norges holdning til spørsmål vedrørende bioteknologi i internasjonale organer	15
Resultatmål i tildelingsbrev	15
Del IV. Styring og kontroll i virksomheten	16
Overordnet styring og kontroll	16
Tiltak mot definerte risikoer med hensyn til måloppnåelse	16
Økonomi.....	16
IA-avtalen	16
Andre føringer.....	16
Del V. Vurdering av fremtidsutsikter	18
Del VI. Årsregnskap	19
Ledelseskommentar årsregnskapet 2016	19
Prinsippnote årsregnskapet.....	20

Del I. Direktørens beretning

I 2016 har Bioteknologirådet avgitt 17 uttalelser, arrangert 27 åpne arrangement, skrevet 33 debattinnlegg og innsiktsartikler, deltatt i 39 radio/TV-programmer og holdt 83 foredrag. Dette for å bidra til at Stortinget, Regjeringen og hver enkelt av oss skal få kunnskap om og ta stilling til spørsmål innenfor gen- og bioteknologi.

Bioteknologirådet er et rådgivende organ som skal gi råd, skape debatt og tilby informasjon om bruk av moderne bioteknologi. I sitt arbeid legger Bioteknologirådet spesielt vekt på etiske og samfunnsmessige sider ved bioteknologien og på spørsmål om bærekraftig utvikling.

Bioteknologirådet ga i 2016 totalt 17 uttalelser. Meningsbrytningen og prøvingen av argumenter i rådsmøtene er en forutsetning for å kunne gi gode råd til myndighetene og samfunnet ellers. Et faglig oppdatert beslutningsgrunnlag er også nødvendig, og her har vi et viktig ansvar. Anbefalingene fra Bioteknologirådet skal alltid være velbegrunnet, enten det er snakk om et enstemmig råd eller en delt innstilling.

Bioteknologirådet er lovhjemlet både i bioteknologiloven og genteknologiloven. I 2016 har vi fortsatt arbeidet knyttet til genmodifiserte organismer ved å komme med uttalelser, skrive debattinnlegg og arrangere debattmøter. Vi startet også i 2016, sammen med Miljødirektoratet, et prosjekt for å operasjonalisere vurderingskriteriet samfunnsnytte i genteknologiloven. Vi har tidligere gjort det samme for kriteriet bærekraft.

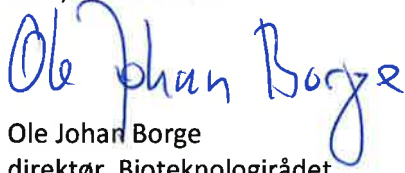
I tillegg til råd til myndighetene skal vi bidra til debatt og formidling. Det er grunnen til at vi i 2016 skrev 33 debatt- og innsiktsartikler og arrangerte 27 åpne møter. Vi har i år filmet tilnærmet alle åpne møter, slik at de er tilgjengelig via vår nettside i etterkant. Fra høsten av har vi også sendt direkte fra møtene, slik at alle kan delta uavhengig av hvor en befinner seg.

I tillegg til de åpne møtene holder vi foredrag. I 2016 holdt vi hele 83 foredrag om ulike gen- og bioteknologiske temaer rundt omkring i landet. Vi prioriterer å holde foredrag for å spre informasjon, for at flere skal reflektere over utviklingen på fagområdet og ta stilling til problemstillingene innen gen- og bioteknologi.

Det er et prioritert mål for Bioteknologirådet å engasjere barn og ungdom, og informasjonsarbeidet til skolen er spesielt viktig. Tradisjonelt har vi først og fremst rettet oss mot elever og lærere på videregående skole. Dette arbeidet bærer frukter og stadig flere kjenner til og bruker våre ressurser på www.bioteknologiradet.no. Vi har i 2016 startet arbeidet med at også elever på barne- og ungdomstrinnet skal få kunnskap om gen- og bioteknologi. Så langt har dette resultert i egne barnesider i vårt tidsskrift GENialt – «små GENialt».

Det er flere temaer som har preget 2016. Særlig gjelder dette de nye genredigeringsmetodene, ofte omtalt som CRISPR. Disse metodene gjør det mulig å utføre spesifikke endringer i arvestoffet til både mikroorganismer, planter og dyr på en langt enklere måte enn tidligere. Vi spurte nylig deltakerne på bioteknologidagen 14. februar om hvilke temaer som var spesielt viktige, og svarene brukte vi til å lage denne ordskyen.

Oslo, 1. mars 2017

Ole Johan Borge
direktør, Bioteknologirådet

Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Bioteknologirådet er et frittstående, rådgivende organ der medlemmene og rådslederen oppnevnes av Regjeringen. Bioteknologirådet er hjemlet i Lov om framstilling og bruk av genmodifiserte organismer m.m. (genteknologiloven) og i Lov om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m. (bioteknologiloven). Rådet fastsetter selv hvilke tema som det vil jobbe med i samsvar med sitt mandat.

Bioteknologinemnda ble oppnevnt første gang i 1991, deretter i 1993, 1998, 2000, 2004, 2008 og sist i desember 2013. Det nåværende Bioteknologirådet er oppnevnt for en fireårsperiode og har 15 medlemmer og fem varamedlemmer. I tillegg innkalles observatører fra seks departementer til møtene.

Bioteknologirådet er organisert som eget forvaltningsorgan som i administrative spørsmål er underlagt Helse- og omsorgsdepartementet. Virksomheten i sekretariatet styres av prioriteringene til rådet.

Formål og mandat

Det overordnede formålet til Bioteknologirådet er i samsvar med St.meld. nr. 25 (1992–93) *Om mennesker og bioteknologi* å drøfte etiske og samfunnsmessige spørsmål i tilknytning til bioteknologisk virksomhet og å drive med informasjons- og debattskapende aktiviteter. Formålet er nærmere spesifisert i rådets mandat, sist revidert 30. august 2000:

- Bioteknologirådet er et rådgivende og frittstående organ for forvaltningen som særlig skal vurdere og drøfte prinsipielle eller generelle spørsmål knyttet til bioteknologi og genteknologi, herunder samfunnsmessige og etiske spørsmål.
- Bioteknologirådet skal legge stor vekt på informasjons- og debattskapende aktiviteter ved å bidra til informasjon til publikum og bidra til kommunikasjon mellom offentlige myndigheter, fagfolk og interesseorganisasjoner.
- Bioteknologirådet skal på begjæring eller av eget tiltak gi uttalelser i saker etter Lov om medisinsk bruk av bioteknologi m.m. og Lov om framstilling og bruk av genmodifiserte organismer m.m., herunder forslag til endring i lov, forskrifter m.m. som har betydning for bioteknologi.
- Bioteknologirådet skal gi uttalelser til norske myndigheter som angår Norges holdning til spørsmål vedrørende bioteknologi i internasjonale organer.
- Bioteknologirådet skal belyse spørsmål som er særlig viktig i et Nord/Sør-perspektiv.

Bioteknologirådets uttalelser er offentlige med mindre noe annet følger av lovbestemt taushetsplikt.

Bioteknologirådet

Medlemmene i rådet er oppnevnt for en periode på fire år fra 1. januar 2014. Alle medlemmene for perioden 2014–2017 er personlig oppnevnt.

Bioteknologirådet har i 2016 bestått av disse medlemmene:

Faste medlemmer:

- Kristin Halvorsen (leder)
Direktør, Cicero Senter for klimaforskning
- Bjørn Myskja (nestleder)
Professor, Institutt for filosofi og religionsvitenskap, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
- Inge Lorange Backer
Professor emeritus, Institutt for offentlig rett, Universitetet i Oslo
- Petter Frost
Administrerende direktør, MSD Animal Health Innovation AS
- Gunnar Heiene
Professor, Det teologiske menighetsfakultet
- Arne Holst-Jensen
Forsker, Veterinærinstituttet
- Torolf Holst-Larsen
Spesialist i gynekologi og obstetrikk, Klinikk Hausken
- Bernadette Nirmal Kumar
Direktør NAKMI, Ullevål, Oslo universitetssykehus
- Raino Malnes
Professor, Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo
- Benedicte Paus
Overlege/professor II, Avdeling for medisinsk genetikk, Rikshospitalet, Oslo universitetssykehus
- Bente Sandvig
Fagsjef, Human-Etisk Forbund
- Sonja Irene Sjøli
Tidligere stortingsrepresentant/jordmor
- Birgit Skarstein
Idrettsutøver
- Nils Vagstad
Administrerende direktør (konstituert), Norsk institutt for bioøkonomi
- Fern Wickson
Forsker, GenØk – Senter for biosikkerhet

Varamedlemmer:

- Cathrine Bjorvatn
Forsker, Senter for medisinsk genetikk, Haukeland universitetssjukehus
- Ole Kristian Fauchald
Professor, Institutt for offentlig rett, Universitetet i Oslo
- Bjørn Hofmann (erstattet Terje Mesel fra 01.09.16)
Professor, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet Gjøvik og Universitetet i Oslo
- May Thorseth
Professor, Institutt for filosofi og religionsvitenskap, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
- Dag Inge Våge
Professor, Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Observatører

Observatører fra seks departementer inviteres til rådsmøtene. Disse departementene har observatører: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Kunnskapsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet.

Observatørene stiller etter eget ønske, og oppmøtet varierer.

Sekretariatet

Sekretariatet har syv årsverk og syv fast ansatte. Sekretariatet har bestått av følgende ansatte i 2016:

- Direktør Ole Johan Borge, tiltrådt 04.05.16
- Seniorrådgiver Audrun Utskarpen, fungerende direktør 01.01.-03.05.16, nestleder 04.05.-31.12.16
- Seniorrådgiver Hallvard Kvale, kommunikasjonssjef
- Seniorrådgiver Sigrid Bratlie
- Seniorrådgiver Elisabeth Larsen
- Seniorrådgiver Truls Petersen
- Kontorsjef Unni Taitet Selmer

I tillegg har vi hatt én person i arbeidspraksis fra NAV 10.12.15.-26.02.16

Tabell 1: Volumtall Bioteknologirådets arbeid 2014-2016

	2014	2015	2016
Antall rådsmøter	7	9	7
Antall saker behandlet på rådsmøter	76	123	71
Antall uttalelser fra rådet	14	26	17

Tabell 2: Nøkkeltall fra årsregnskapet 2014-2016

	2014	2015	2016
Antall årsverk	7	7	6,7
Samlet tildeling post 01	9 438 000	8 819 000	8 848 000
Utnyttelsesgrad post 01	100,8 %	99,8 %	96,1 %
Driftsutgifter	9 574 725	8 804 290	8 504 703
Lønnsandel av driftsutgifter (inkl. honorar)	67,1 %	78 %	67 %
Lønnsutgifter per årsverk (ekskl. honorar)	748 838	753 479	739 390

Del III. Årets aktiviteter og resultater

Hovedmål for Bioteknologirådet 2016

Hovedmålene fremgår av mandatet, tildelingsbrevet fra Helse- og omsorgsdepartementet og rådets virksomhetsplan for 2016. Mandatet er gjengitt ovenfor på side 6.

Hovedmål 1: Bioteknologirådet skal være et rådgivende og frittstående organ for forvaltningen som særlig skal vurdere og drøfte prinsipielle eller generelle spørsmål knyttet til bioteknologi og genteknologi, herunder samfunnsmessige og etiske spørsmål.

Vi viser til hovedmål 3 om uttalelser fra Bioteknologirådet.

Hovedmål 2: Bioteknologirådet skal legge stor vekt på informasjons- og debattskapende aktiviteter ved å bidra til informasjon til publikum og bidra til kommunikasjon mellom offentlige myndigheter, fagfolk og interesseorganisasjoner

Nettstedet bioteknologiradet.no

I 2016 hadde vi gjennomsnittlig omkring 33 100 sidevisninger i måneden på bioteknologiradet.no. Vårt mest populære tilbud på nett er temasidene med bakgrunnsstoff som særlig er tilrettelagt for bruk i videregående skole. Nettsidene inneholder også aktuelt stoff om Bioteknologirådets virksomhet, inkludert alle rådets uttalelser, video fra de fleste åpne møter og artikler fra tidsskriftet GENiALT. Nettstedet holdes løpende oppdatert.

Vi har også en blogg om bioteknologi og bioetikk på forskning.no, og bruker Facebook og Twitter aktivt.

Tidsskriftet GENiALT

Bioteknologirådets tidsskrift GENiALT utkom med fire nummer i 2016. GENiALT distribueres gratis til abonnenter i inn- og utland, det var ca. 6 750 abonnenter i 2016. Artiklene til GENiALT publiseres i tillegg fortløpende på Bioteknologirådets nettside. Ved utgangen av året var det 6 746 abonnenter på den trykte utgaven mot 6 687 ved utgangen av 2015. I løpet av året har det blitt 522 nye abonnenter, på grunn av oppsigelser og abonnement som slettes på grunn av retur utgjør økningen 59 abonnenter siden 2015.

I 2016 innførte vi en ny satsing på barn og unge i GENiALT. To sider i hvert nummer er satt av til den nye spalten småGENiALT, hvor unge journalister intervjuer forskere og andre fagpersoner om ulike temaer knyttet til bio- og genteknologi. I tillegg har vi mer regelmessig begynt med å se på anvendt bioteknologi og da særlig knyttet til næringsliv og bedriftsetableringer der bioteknologi er helt sentralt.

Media og foredragsvirksomhet

Bioteknologirådet har i løpet av 2016 blitt nevnt i totalt 459 unike artikler i nettmedier og trykte medier som omfattes av overvåkningstjenesten Opoint.

I tillegg har medlemmer av Bioteknologirådet eller ansatte i rådets sekretariat deltatt i radio- og TV-programmer minst 39 ganger (egen opptelling). Flere av disse innslagene har blitt sendt mer enn én gang.

Når det gjelder foredragsvirksomhet, har rådsmedlemmene en utstrakt foredragsvirksomhet i kraft av at de er fagpersoner og samfunnsdebattanter innen sine felt. Det er vanskelig å skille ut den foredragsvirksomheten som er direkte knyttet til Bioteknologirådet. De ansatte i sekretariatet holdt 83 foredrag i 2016.

Kronikker, debattinnlegg og viten/innsiktsartikler

Totalt 33 kronikker, debattinnlegg og viten/innsiktsartikler ble skrevet av Bioteknologirådets medlemmer og ansatte i rådets sekretariat i 2016, noen i samarbeid med eksterne medforfattere:

- Sigrid Thoresen m.fl., «Effektiv behandling for alle», *Bergens Tidende*, 12.01.2016
- Kristin Halvorsen, «Genetikk og etikk», *Dagsavisen*, 14.01.2016
- Kristin Halvorsen og Audrun Utskarpen, «Det finnes ikke psykopat-gen», *Aftenposten*, 15.01.2016
- Elisabeth Larsen, «Dyret som aldri dør av alderdom», *Aftenposten*, 26.01.2016
- Kristin Halvorsen og Audrun Utskarpen, «Hvilke genetiske endringer skal vi tillate i mennesker?», *Aftenposten*, 18.02.2016
- Kristin Halvorsen og Audrun Utskarpen, «Ikke så enkelt, Dagbladet», *Dagbladet*, 17.03.2016
- Sigrid Thoresen, «Tarmen er viktigere enn du tror», *Aftenposten*, 31.03.2016
- Arne Holst-Jensen, «Tarmregulering bør utredes», *Aftenposten*, 04.04.2016
- Kristin Halvorsen og Audrun Utskarpen, «Gentester utfordrer oss», *Vårt Land*, 07.04.2016
- Kristin Halvorsen og Audrun Utskarpen, «Er vi rede for genredigering?», *Aftenposten*, 19.04.2016
- Sigrid Thoresen m.fl., «På vei mot en klassesdelt kreftomsorg», *Aftenposten*, 21.04.2016
- Sigrid Thoresen og Audrun Utskarpen, «Hvor går grensen for endring av gener?», *BT.no*, 25.04.2016
- Arne Holst-Jensen m.fl., «Unøyaktig om genmodifisert mais», *Forskning.no*, 03.05.2016
- Arne Holst-Jensen, «Hvorfor er GMO samfunnsnyttig?», *Forskning.no*, 27.05.2016
- Kristin Halvorsen, «Mitokondriedonasjon er komplisert», *NRK Ytring*, 27.05.2016
- Kristin Halvorsen og Ole Johan Borge, «Mais 1507 må forbys», *Nationen*, 28.05.2016
- Kristin Halvorsen og Ole Johan Borge, «Nå kan vi «skru av» gener», *Aftenposten*, 29.05.2016
- Sigrid Thoresen, «Jakten på vinnergenene», *Aftenposten.no*, 17.06.2016
- Hallvard Kvale, «De små ting», *Morgenbladet*, 17.06.2016
- Kristin Halvorsen og Ole Johan Borge, «Fjern hindringene for gode vaksiner», *Aftenposten*, 02.07.2016
- Kristin Halvorsen og Ole Johan Borge, «Noen oppklaringer om eggdonasjon», *Klassekampen*, 07.07.2016
- Kristin Halvorsen og Ole Johan Borge, «Kraft og spenning om bioteknologi», *Morgenbladet*, 08.07.2016
- Ole Johan Borge og Tore Tennøe, «Teknologien som kan endre alt», *NRK Ytring*, 26.08.2016
- Kristin Halvorsen og Ole Johan Borge, «Egg og risiko», *Klassekampen*, 02.09.2016
- Kristin Halvorsen og Ole Johan Borge, «Gravide må få best mulig fostertest», *Vårt Land*, 05.10.2016
- Kristin Halvorsen og Ole Johan Borge, «Hvor bør grensen gå for publisering av genopplysninger?», *Aftenposten*, 10.10.2016

- Kristin Halvorsen og Ole Johan Borge, «Nå kommer den nye GMO-debatten», *NRK Ytring*, 17.10.2016
- Bente Sandvig, «Vi styrker ikke jakt på Downs», *Vårt Land*, 18.10.2016
- Kristin Halvorsen og Ole Johan Borge, «Fosterdiagnostikk og grenser», *Vårt Land*, 19.10.2016
- Gunnar Heiene, «Kan styrke jakten på den perfekte baby», *Vårt Land*, 08.11.2016
- Bjørn Myskja m.fl., «Genredigering og matnyttig etikk», *Nationen*, 16.11.2016
- Petter Frost m.fl., «Loven blokkerer for nye vaksiner», *Bergens Tidende*, 21.11.2016
- Elisabeth Larsen, «Gjennombrudd for zika-forskning: Skriver ut «minihjerner» i 3D», *Aftenposten*, 15.12.2016

Åpne møter

Bioteknologirådet har avholdt totalt 27 arrangementer, ett av disse var etterutdanningskurs for lærere i videregående skole.

Flere av de åpne møtene har tatt for seg tema som var under behandling i rådet.

- Frokostmøte 20. januar i Oslo
Mikrobiomet
Arrangør: Bioteknologirådet
- Åpent møte 21. januar i Bergen
Persontilpasset kreftmedisin
Arrangører: Nasjonal kreftsatsing, Bioteknologirådet, Kreftforeningen, Kreftgenomikk.no
- Åpent møte 26. januar i Oslo
Det genmodifiserte mennesket
Arrangør: Bioteknologirådet
- Etterutdanningskurs i bioteknologi for lærere 28.-29. januar i Oslo
Arrangører: Bioteknologirådet og Skolelaboratoriet for biologi ved Universitetet i Oslo
Målgruppe: Lærere i videregående skole som underviser i naturfag og biologi 1 og 2
- Åpent møte 11. februar i Bergen
Genmodifisert laks
Arrangører: Bioteknologirådet, Havforskningsinstituttet og Nifes – Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning
- Frokostmøte 17. februar i Oslo
Genredigering – en tveegget saks?
Arrangør: Bioteknologirådet
- Frokostmøte 16. mars i Oslo
Stamceller og MS
Arrangør: Bioteknologirådet
- Frokostmøte 13. april i Oslo
Syntetisk biologi
Arrangør: Bioteknologirådet

- Frokostmøte 26. april i Bergen
Genredigering – en tveegget saks?
Arrangør: Bioteknologirådet
- Åpent møte 29. april i Oslo
På vei mot en klassedelt kreftomsorg
Arrangører: Bioteknologirådet, Nasjonal kreftsatsing, Kreftforeningen, Kreftgenomikk.no
- Frokostmøte 11. mai i Oslo
Gentesting og genetisk veiledning
Arrangør: Bioteknologirådet
- Gjesteforelesning 2. juni i Oslo
Banebrytende forskning om gener og fosterutvikling
Arrangører: Bioteknologirådet, Nordisk komitè for bioetikk og UiO:Livsvitenskap
- Konferanse 2. juni i Oslo
Gene therapy and human germline editing – new possibilities, new challenges
Arrangører: Bioteknologirådet, Nordisk komitè for bioetikk og UiO:Livsvitenskap
- Frokostmøte 8. juni i Oslo
GMO – vurderinger av sosiale og etiske aspekter
Arrangør: Bioteknologirådet
- Debattmøte 18. august i Arendal
Likestilling og assistert befruktning
Arrangør: Bioteknologirådet
Møtet ble arrangert i forbindelse med Arendalsuka
- Frokostmøte 15. september i Oslo
Kloning av utdødde dyr
Arrangør: Bioteknologirådet
- Åpent møte 10. oktober i Oslo
Genmodifisert potet mot tørråte – et alternativ for norsk landbruk?
Arrangør: Bioteknologirådet og GenØk – senter for biosikkerhet
- Frokostmøte 12. oktober i Oslo
Bruk av DNA-tester i politietterforskning
Arrangør: Bioteknologirådet
- Debattmøte 18. oktober i Oslo
CRISPR Food – to Eat or Not to Eat (debatt om genredigert mat)
Arrangør: Bioteknologirådet
- Frokostmøte 20. oktober i Oslo
Gen-drivere
Arrangør: Bioteknologirådet

- Frokostmøte 9. november i Oslo
Epigenetikk
Arrangør: Bioteknologirådet
- Film og debatt 9. november i Oslo
Gattaca
Arrangør: Teknologirådet og Bioteknologirådet
- Åpent møte 14. november i Oslo
DNA-vaksiner til fisk
Arrangør: Bioteknologirådet
- Frokostmøte 22. november i Oslo
Gen- og immunterapi mot kreft
Arrangør: Bioteknologirådet
- Åpent møte 22. november i Oslo
Genredigert laks
Arrangør: Bioteknologirådet og Tekna biotek
- Åpent møte 24. november på Værnes
Det genredigerte mennesket
Arrangør: Bioteknologirådet og Nord-Trøndelag fylkeskommune
- Frokostmøte 6. desember i Oslo
3D-printing av organer
Arrangør: Bioteknologirådet

Tabell 3: Nøkkeltall åpne møter 2014-2016

	2014	2015	2016
Antall åpne møter	17	14	27
Antall påmeldte deltakere på de åpne møtene som hadde påmelding	2 382 (13 møter)	772 (8 møter)	2 325 (25 møter)

Video fra møtene

Det er lagt ut video fra 21 av de åpne møtene, slik at de som ikke hadde anledning til å delta på møtene, kunne laste ned og se foredragene. Vi hadde to møter med samme tema, og bare ett av disse ble filmet. Flere av møtene ble også videostrømmet direkte.

Undervisningsmaterieell

Undervisningsmateriellet vårt omfatter blant annet egne sider på nett med aktivitetsforslag til lærere og 17 temasider på nett med tilhørende temaark for utskrift. Det er utarbeidet to nye temasider i 2016 om genterapi og genredigering. En viktig målgruppen er elever i videregående skole, men siden er også mye brukt av andre inkludert media.

Prosjektsamarbeid

Under Forskningsrådets program Biotek 2021 har Bioteknologirådet inngått et formelt samarbeid med Norsk Kreftgenomikkonsortium for gjennomføring av prosjektet «A National Research and Innovation Platform for Personalized Cancer Medicine». Bioteknologirådet har særlig ansvar for samfunnsdialog og etikk knyttet til kreftgenomikk og persontilpasset

kreftmedisin. I 2016 har vi arrangert to åpne fag-/debattmøter og skrevet populærvitenskapelige tekster og debattinnlegg i media.

Bioteknologirådet er også en av samarbeidspartnerne i et prosjekt finansiert av Forskningsrådet og ledet av GenØk – Senter for biosikkerhet om bærekraft ved tørråteresistent genmodifisert potet, og har i 2016 bidratt til en vitenskapelig artikkel i forbindelse med prosjektet.

Bioteknologirådet har også hatt én representant i Nordisk komité for bioetikk, som har arrangert to åpne møter i 2016, hvorav ett i samarbeid med Bioteknologirådet.

Høsten 2016 ble det inngått kontrakt med Miljødirektoratet om å gjennomføre et prosjekt om oppdatering av samfunnsnyttekriteriet i genteknologiloven. Sluttrapport for prosjektet skal leveres i 2017.

Hovedmål 3: Bioteknologirådet skal på begjæring eller av eget tiltak gi uttalelser i saker etter bioteknologiloven og genteknologiloven, herunder forslag til endringer i lov, forskrifter mv. som har betydning for bioteknologi

Bioteknologirådet har kommet med 17 uttalelser:

- 15.12.2016 Genmodifisert sprøytemiddel- og insektsresistent bomull – søknad om godkjenning i EU til import, prosessering, mat og fôr
- 09.12.2016 Søknad om fornying av godkjenningen for den genmodifiserte sprøytemiddel- og insektresistente maisen DAS-59122-7 til import, prosessering, mat og fôr
- 23.11.2016 Høringssvar: Forskrift om endring av juridisk kjønn for norske statsborgere bosatt i utlandet
- 01.11.2016 Innspill til Havstrategien – regulering av RNA- og DNA-vaksinerte dyr
- 21.10.2016 Midlertidig genuttrykk i immun-/genterapi
- 04.10.2016 Fosterdiagnostikk: NIPT for å undersøke trisomi hos fosteret
- 16.09.2016 Genmodifisert nellik SHD-27531-4 med endra blomsterfarge
- 13.09.2016 Medienes formidling av genetiske opplysninger om enkeltpersoner
- 01.07.2016 Retningslinjer for bruk av genetiske undersøkelser i forskning
- 30.06.2016 Regulering av RNA- og DNA-vaksinerte dyr
- 10.06.2016 Søknad om midlertidig innføring av behandlingsmetode, laser-assistert klekking, i forbindelse med forskningsprosjekt på assistert befruktning

- 02.06.2016 Bør ein lovregulere forskning på og medisinsk behandling av mikrobiotaen til mennesket?
- 18.05.2016 Sprøytemiddelrestar i mat og fôr frå genmodifiserte plantar
- 03.05.2016 Nasjonal strategi om persontilpasset medisin i helsetjenesten
- 29.04.2016 Forskrift om farmakogenetiske undersøkingar
- 04.03.2016 Mitokondriedonasjon
- 09.02.2016 Genmodifiserte nellikar med endra blomsterfarge: Moonlite, Moonaqua, Moonvelvet og Moonberry

Hovedmål 4: Bioteknologirådet skal gi uttalelser til norske myndigheter som angår Norges holdning til spørsmål vedrørende bioteknologi i internasjonale organer

Arbeidet som rådet gjør med bærekraft og genmodifiserte organismer, er viktig for Norges arbeid internasjonalt, både under Cartagenaprotokollen og i EU, særlig når det gjelder sosioøkonomiske vurderinger av GMO. Rådet har i 2016 holdt åpne møter og kommet med uttalelser om GMO.

Resultatmål i tildelingsbrev

Tildelingsbrevet fra Helse- og omsorgsdepartementet inneholder tre mer spesifikke resultatmål.

- Resultatmål 1: Bioteknologirådet skal bidra til å informere og skape debatt om moderne bruk av bioteknologi og avholde fire til seks åpne møter rundt i landet om sentrale bioteknologiske tema i løpet av året
- Resultatmål 2: Bioteknologirådet skal bidra til informasjon om bio- og genteknologi gjennom utgivelse av tidsskriftet GENi alt på papir og nett, utforming og oppdatering av undervisnings- og informasjonsmateriell, og publisering av videoer fra åpne møter
- Resultatmål 3: Bioteknologirådet skal avgi sine høringsuttalelser innenfor de frister som er gitt

Alle resultatmålene er nådd. De aktivitetene som er relevante for resultatmålene, er omtalt ovenfor under hovedmål 2: Informasjons- og debattskapende aktiviteter.

Del IV. Styring og kontroll i virksomheten

Overordnet styring og kontroll

Bioteknologirådet følger utarbeidet internkontroll fra 2010 som omhandler styringsdokumenter, økonomistyring, anskaffelser, mål- og resultatkrav, saksbehandling i Bioteknologirådet og informasjons- og debattskapende arbeid. Det er utarbeidet en egen kommunikasjonsplan i 2014, samme år ble det utarbeidet en arkivplan.

Det blir utarbeidet årlige handlingsplaner som behandles av Bioteknologirådet, på bakgrunn av denne og tildelingsbrevet utarbeider sekretariatet en virksomhetsplan. Vi viser til at samlet måloppnåelse for 2016 er god, jamfør del III over.

Tiltak mot definerte risikoer med hensyn til måloppnåelse

Bioteknologirådet skal arbeide i samsvar med mandatet. For å oppnå dette er det viktig å være oppdatert på fagkunnskap og kunne formidle informasjon og skrive debattinnlegg av god kvalitet. For å følge med på utviklingen har sekretariatet deltatt på internasjonale konferanser. I tillegg evaluerer vi møtene våre og evaluerer rutinemessig det vi gjør.

Vi abonnerer også på mediesøk og de mest sentrale fagtidsskriftene for å holde oss oppdatert og utarbeider «informasjonspakker» ukentlig til rådsmedlemmene slik at det skal være lettere å være oppdatert.

Økonomi

Bioteknologirådet er fullservicekunde hos Direktoratet for økonomistyring (DFØ) når det gjelder lønn og regnskap. Vi bruker kontantprinsippet som regnskapsprinsipp. Riksrevisjonens konklusjon for regnskapsåret 2015 var at årsregnskapet med unntak av noen forhold, i det alt vesentlige ga et rettviseende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter i 2015 og av mellomværende med statskassen per 31.12.15, i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring. Forholdene som Riksrevisjonen påpekte var utgifter og en refusjon fra NAV som var ført på feil år, og en utgift som var ført på feil artskonto. Disse forhold er rettet opp for 2016.

IA-avtalen

Bioteknologirådet inngikk i 2014 ny samarbeidsavtale for inkluderende arbeidsliv for perioden 2014–2018. Det ble utarbeidet en mål- og aktivitetsplan.

Andre føringer

I tildelingsbrevet for 2016 er Bioteknologirådet bedt om å kartlegge hvordan våre brukere opplever virksomheten.

Åpne møter

Rett i etterkant av alle åpne møter sender vi ut en deltakerundersøkelse. Omkring 30–50 % av møtedeltakerne svarer på disse og gir oss et meget godt bilde på hvert enkelt arrangement. Generelt svarer 90–100 % at møtene svarte helt til forventningene, 90–100 % at den faglige kvaliteten var svært bra eller bra, 80–100 % at møtet var interessant og 90–100 % svarer at de lærte noe nytt. På enkelte møter kan tallene være noe lavere, men gjennomgående er deltakerne særdeles tilfredse.

Nettsidene

Vi gjennomførte i desember/januar en brukerundersøkelse for å få innsikt i brukernes erfaringer med våre nettsider, tidsskriftet GENialt og vår aktivitet på sosiale medier. Vi fikk inn

169 svar med god spredning i alder. Over 60 % av de som svarte var enten elev/student eller drev med undervisning. Dette samsvarer godt med at mange elever og lærere bruker våre nettsider. Halvparten av de som svarte, var bosatt på Østlandet, mens resten fordelte seg tilnærmet likt på de andre regionene. Over 40 % oppgav at de besøkte våre nettsider mer enn én gang per måned og hele 13 % ukentlig eller daglig. Nærmere 20 % av de som svarte hadde ikke besøkt nettsidene tidligere, og det samsvarer med det inntrykk vi har at andelen som besøker sidene for første gang er relativt høyt.

På spørsmålet «Jeg finner det jeg trenger å vite på Bioteknologirådets nettsider» svarte hele 86 % at de var helt eller delvis enig. Bare 3 % var helt eller delvis uenige i dette. Dette er gode tall og viser at brukerne stort sett finner det de lette etter. Over 90 % svarte at de var helt eller delvis enige i at «Nettsidene er oversiktlige og enkle å navigere».

Når det gjelder innholdet på nettsidene, er brukerne også svært tilfreds. Hele 93 % var helt eller delvis enige i at «Innholdet på nettsidene er interessant og godt formidlet». Av disse svarte 2/3 at de var «helt enige», og dette er et godt skussmål på at vi evner å formidle relativt kompliserte tema på en forståelig måte.

Videre svarte hele 94 % at de var helt eller delvis enige i at nettsidene er en «god kilde for å holde seg oppdatert på utviklingen innen bio- og genteknologi». Dette er også svært gode tall og viser at vi evner å være tilstrekkelig dagsaktuelle.

GENialt

Over 70 av respondentene abonnerte på tidsskriftet GENialt og svarene under er basert på svarene fra disse.

26 % leser hele GENialt, mens 90 % leser omkring halvparten eller mer. Dette er høye tall og viser at bladet som sendes ut blir godt lest blant respondentene. Vedrørende spørsmål om «stoffet ble presentert på balansert og interessant måte», om det er en «god blanding av ulike typer temaer og artikler», og om GENialt er en kilde for å holde seg oppdatert, var svarene også her veldig gode med hhv. 94 %, 97% og 96% som er helt eller delvis enige. På disse tre spørsmålene var det også en klar overvekt som var «helt enige».

Vi spurte også om GENialt fortsatt bør gis ut på papir, og her svarte 76 % at de var «helt enige» i dette og 9 % var «delvis enige».

Sosiale medier

Av respondentene var det 46 som følger oss på sosiale medier og da særlig Facebook. Svarene var også her svært gode med hensyn på at det vi publiserer er relevant og interessant.

Del V. Vurdering av fremtidsutsikter

Bioteknologirådet vurderer sin evne til å nå fastsatte mål og levere forventede resultater også i 2017 som god. En forutsetning for å kunne leve opp til punktene i mandatet om å skape debatt og tilby informasjon til allmennheten også fremover er at Bioteknologirådet fortsetter å tilpasse seg samfunnsutviklingen og utnytter de mulighetene som sosiale medier gir for kommunikasjon. For å høste erfaringer vil det også fremover være viktig å stadig prøve ut nye virkemidler for å kunne nå ulike målgrupper i det brede spekter av saker Bioteknologirådet jobber med.

Når det gjelder rollen som rådgiver, er det nødvendig å holde seg løpende orientert om den faglige utviklingen på våre områder, og å være åpen for innspill og argumenter utenfra.

Bioteknologiloven er under evaluering, og det er ventet en Stortingsmelding våren 2017. Det er derfor ventet at temaene som er regulert i denne loven vil prege mye av vårt arbeid inneværende år.

Når det gjelder genteknologiloven, ligger nå flere GMO-er til endelig godkjenning i Klima- og miljødepartementet. Utfallet av disse søknadene er ventet å sette retning for den videre debatten om GMO-er i Norge. Videre er det internasjonalt en bred diskusjon om de nye metodene for genredigering, og det er ventet at denne debatten vil fortsette med økt styrke i 2017 også i Norge.

De ytre rammebetingelsene har selvsagt også betydning. Skal rådet lykkes i sitt oppdrag i årene som kommer, er det ikke minst avgjørende at myndighetene fortsatt ser betydningen av at Bioteknologirådet er et frittstående organ.

Del VI. Årsregnskap

Ledelseskommmentar årsregnskapet 2016

Formål

Bioteknologirådet ble opprettet i 1991. Rådet er frittstående, men administrativt underlagt Helse- og omsorgsdepartementet. Bioteknologirådet fører regnskap i samsvar med kontantprinsippet, slik det går frem av prinsippnoten til årsregnskapet. Det overordnede formålet til Bioteknologirådet er å gi råd til regjeringen i saker som gjelder bruk av bioteknologi, nasjonalt og internasjonalt, drøfte etiske og samfunnsmessige spørsmål i tilknytning til bioteknologisk virksomhet og drive med informasjons- og debattskapende aktiviteter.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i samsvar med bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og tildelingsbrevet fra Helse- og omsorgsdepartementet. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av de disponible bevilgningene og de regnskapsførte utgiftene til Bioteknologirådet.

Vurderinger av vesentlige forhold

I 2016 hadde Bioteknologirådet samlet disponert tildelinger på utgiftssiden på kr 8 848 000. I tillegg mottok vi en belastningsfullmakt på kr 400 000 fra Miljødirektoratet for å gjennomføre et prosjekt om samfunnsnyttekriteriet i genteknologiloven. Det totale beløpet til disposisjon ble etter dette kr 9 248 000. Bioteknologirådet hadde en mindreutgift på kr 343 297. Årsaken til mindreutgiften er at belastningsfullmakten på kr 400 000 fra Miljødirektoratet ble mottatt sent på året.

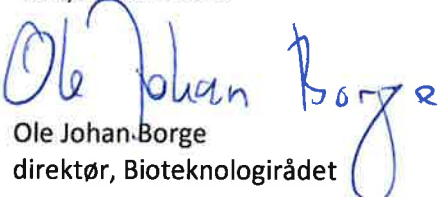
Artskontorrapporteringen viser at rapporterte utgifter til drift og investeringer utgjorde kr 8 904 703. Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter var kr 5 977 957, det inkluderer også møtegodtgjørelse til rådsmedlemmene på kr 872 586. Lønnsandelen av driftsutgiftene var totalt 67 prosent.

Den største investeringen i 2016 var innkjøp av PC-er til alle ansatte. Bakgrunnen for det samlede innkjøpet var at alle hadde Mac som var av ulik dato og i varierende tilstand. Overgang til PC ble gjort fordi Norsk Helsenett som fra 2017 skal opprette et tjenestesenter for blant annet IT-tjenester ikke tilbyr support for Mac.

I 2016 hadde Bioteknologirådet en nedgang i utgifter til lønn sammenlignet med 2015. Det skyldes først og fremst at direktørstillingen var ubesatt i fire måneder. I tillegg var det færre rådsmøter, og de var av kortere varighet enn i 2015.

Riksrevisjonen er revisor og bekrefter årsregnskapet for Bioteknologirådet. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d., men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2017. Revisjonsberetningen blir publisert på [Bioteknologirådets nettside](#).

Oslo, 1. mars 2017

Ole Johan Borge
direktør, Bioteknologirådet

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskapet for Bioteknologirådet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten, fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 5. november 2015. Årsregnskapet er i samsvar med krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av 24. november 2016 og krav fra Helse- og omsorgsdepartementet.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*» er lik i begge oppstillingene.

Virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.7.1. Bioteknologirådet er en bruttobudsjettert virksomhet, og tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdningen virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Bioteknologirådet har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter kapittel 0712 og post 01 i bevilgningsregnskapet som Bioteknologirådet har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva Bioteknologirådet har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for kapittel 0712 post 01.

Mottatt fullmakt til å belaste Miljødirektoratets kapittel 1420 post 21 vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatt belastningsfullmakt er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter, og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Bioteknologirådet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Bioteknologirådet har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2016

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2016	Merutgift (-) og mindreutgift
0712	Driftsutgifter	01		A, B	8 848 000	8 504 703	343 297
1420	Prosjekt samfunnsnyttekriteriet i gentekri	21		A, B	400 000	400 000	0
1633	Nettoordning for mva i staten	01			0	324 245	
<i>Sum utgiftsført</i>					9 248 000	9 228 947	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2016	Merinntekt (-) og mindreinntekt
5309	Tilfeldige inntekter	29			0	8 466	
5700	Folketrygden	72			0	743 258	
<i>Sum inntektsført</i>					0	751 725	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						8 477 223	
Kapitalkontoer							
60049101	Norges Bank KK /innbetalinger					28 576	
60049102	Norges Bank KK/utbetalinger					-8 455 739	
707008	Endring i mellomværende med statskassen					-50 060	
<i>Sum rapportert</i>						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12.)							
					31.12.2016	31.12.2015	Endring
707008	Mellomværende med statskassen				-310 644	-260 584	-50 060

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
071201	15 000	8 833 000	8 848 000
142021		400 000	400 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
071201 142021	Mottatt belastningsfullmakt	343 297 0		343 297 0				343 297 0	442 400	343 297 0

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter**Mottatte belastningsfullmakter**

Bioteknologirådet mottok belastningsfullmakt på kr 400 000 fra Miljødirektoratet på kapittel 1420 post 21

Mulig overførbart beløp

Det er søkt om overføring av mindreutgift på kr 343 297

Oppstilling av artskontorapporteringen 31.12.2017

	Note	2016	2015
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Andre innbetalinger		0	0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		0	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	1	5 977 957	6 869 415
Andre utbetalinger til drift	2	2 796 065	1 869 380
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		8 774 022	8 738 795
Netto rapporterte driftsutgifter		8 774 022	8 738 795
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter		0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	3	130 681	65 495
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		130 681	65 495
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		130 681	65 495
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.		0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader		0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		8 466	8 750
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		743 258	856 386
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		324 245	226 131
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-427 480	-639 005
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		8 477 223	8 165 285
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		2016	2015
Fordringer		40 798	0
Skyldig skattetrekk		-351 442	-260 584
Sum mellomværende med statskassen	4	-310 644	-260 584

Note 1 Utbetalinger til lønn

	31.12.2016	31.12.2015
Lønn	4 316 195	4 584 345
Arbeidsgiveravgift	743 258	856 386
Pensjonsutgifter	0	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	0	-2 997
Andre ytelser	918 504	1 431 681
Sum utbetalinger til lønn	5 977 957	6 869 415
Antall årsverk:	6,7	7

Note 2 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2016	31.12.2015
Husleie	501 593	367 662
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	47 186	49 980
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	19 499	30 971
Mindre utstyrsanskaffelser	20 367	31 639
Leie av maskiner, inventar og lignende	88 746	13 305
Kjøp av fremmede tjenester	531 812	156 862
Reiser og diett	352 224	251 458
Trykksaker	213 765	168 400
Møter, kurs, oppdatering og lignende	539 428	383 523
Porto	197 890	172 384
Øvrige driftsutgifter	283 555	243 196
Sum andre utbetalinger til drift	2 796 065	1 869 380

Forklaring til utbetalinger til drift

Forklaring til husleie

Husleien ble betalt for tre kvartal i 2015, da husleie for første kvartal 2015 ble betalt i 2014. For 2016 er det betalt husleie for fire kvartal.

Forklaring til kjøp av fremmede tjenester

Det er ført utgifter til refusjon av lønn fra NMBU og UiB på til sammen kr 239 261 på denne artskontoen. Beløpet gjelder refusjon for 2015, men fakturaene ble betalt i januar 2016 da forfall var henholdsvis 31.12.15 og 07.01.16. Disse utgiftene er ikke aktuelle fra 2016.

Note 3 Utbetaling til investeringer

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	0	65 495
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	130 681	0
Sum utbetaling til investeringer	130 681	65 495

Forklaring til utbetaling til investeringer

Utgiften for 2015 på kr 65 495 tilhører i sin helhet "Andre utbetalinger til drift" da det gjelder årlige lisenser.

Note 4 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2016 Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	31.12.2016 Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	Forskjell
Omløpsmidler			
Andre fordringer	40 798	40 798	0
<i>Sum</i>	40 798	40 798	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-118 717	0	-118 717
Skyldig skattetrekk	-351 442	-351 442	0
<i>Sum</i>	-470 159	-351 442	-118 717
Sum	-429 361	-310 644	-118 717